

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

II. Quænam bona dicantur immobilia, & mobilia pretiosa, quæ seruando
seruari possunt, vt proinde sine solennitate iuris alienari non possint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

vel etiam ad emptionem rei immobilis destinata, destinatione saltem reuocabili, si non etiam irrevocabili, ut per votum, iuramentum, vel superioris præceptum; quia tunc forsan inter mobilia, vel mobilia pretiosa numeratur, sicut & forsan etiam inter pretiosa numeratur, si sit fructifera, scilicet in montibus, baneis, vel in censibus collocata, sicut dicitur *infra dub. 2. sect. 3.* sine iuris solemnitate licite, & valide alienantur, quia de re dicitur *circ. dub. 2. sect. 1. & segg.* & docent Conar. *2. var. cap. 17. num. 2.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 19. num. 39.* Lezana *part. 2. cap. 19. num. 55.* Sylu. *verb. Alienatio, quest. 7.* Less. *de inst. & iure, lib. 2. cap. 24. dub. 11. num. 62.* Mol. *disputat. 468.* Quaranta *verb. Alienatio, num. 24.* Riccius *decis. 61.* Bonacina *disp. de alien. bonorum Eccles. quest. unic. punct. 2. num. 2.* Genuensis *in prax. cap. 44. 60. & 88.* & alij passim.

52 Dixi septimò, pretiosa; quia *cit. extrauag. Pauli II.* loquitur de bonis temporalibus pretio æstimabilibus, & sic reliquiæ Sanctorum etiam insignes, ut caput, pes, manus, & similia, quin & pars crucis, vel spina Coronæ Domini IESU CHRISTI; cum non sint res pretiosæ, seu pretio æstimabiles, non prohibentur sub pœna excommunicationis ipso iure latæ alienati ex hoc capite, seu non comprehenduntur sub prohibitione dictæ extrauag. Pauli II. Vide Bordonum *in consil. Regular. resolut. 27. num. 62.* Dianam *p. 1. 4. tract. 4. resolut. 223.* Riccium *decis. 53. num. 6.* Peregrinum *in compend. præilegiorum, verb. Alienatio bonorum, dub. 4.* Lezanam *num. 57.* Bonacinam *tract. de alienat. disp. 2. quest. unic. punct. 2. num. 31.* Quamvis ipsi oppositam sententiam putent probabiliorē, quam Paqualis *tom. 2. decis. 181.* putat esse certam, sed minus recte, ut patet ex dictis.

53 Reliquias tamen vendere (nisi vendantur ratione caplæ, vel vasis pretiosi) est simonia, quæ si consummetur, infert excommunicationem ex isto capite in opinione aliquorum, quamvis minus probabili, quia & probabiliori non inducit pœnas iuris ipso facto simonia, nisi solum in Ordine, beneficiis, vel Religione, sicut docent Nauar. *cap. 23. num. 111.* Sylu. *verb. Simonia, quest. 19.* Less. *de inst. & iur. lib. 2. cap. 35. dub. 23.* & alij passim, præsertim Recentiores.

54 Cæterum, si reliquiæ alicubi traditæ sint perpetuæ sepulture, ut inde nunquam extrahantur, vltus & stylus Curie Romanæ habet, ut non possint abque consensu Apostolico extrahi, & aliis tradi: itavt si id fiat, actus tanquam irritus, impugnandus sit. Cherubin. *in Compend. Bullar. in constitut. 8. Pij V.*

55 Quod intellige de dictis Reliquiis perpetuæ sepulture traditis, & de insignibus; exiguarum enim reliquiarum alienatio non videtur exigere consensum Apostolicum: quapropter sacra Congregatio, teste Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Reliquie*, declaravit, reliquam modicam iam factam alienabilem posse dari alicui Ecclesiæ, vel Oratorio. Vide Armillam *verb. Religio, n. 4.* Syluestrum *verb. Reliquia*, & Riccium *decisione 65. num. 1. & 6.*

Ex dictis sequitur, quod alienari possint etiam à Regularibus sine licentia S. Congregationis mobilia non pretiosa, ut dictum est *supra, n. 41.* v. g. vinum, frumentum, vestes præsertim tritæ, & similia; quia in dicto S. Congregationis decreto solum prohibetur sine licentia eiusdem S. Congregationis alienatio bonorum mobilium pretiosorum.

Item alienari possunt sine prædicta S. Congregationis licentia bona mobilia pretiosa, quæ servando servari non possunt, ut dictum est ibidem, v. g. quæ non durant triennio, vel vltu consumuntur, & non fructificant; quia licet non exprimitur in dicto de-

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

creto sacre Congregationis, colligitur tamen satis ex *cit. extrauag. Ambrosio* (quam roborare intendit dictum decretum) cum in ea expressè concedatur alienatio talium bonorum, quæ servando servari possunt. DD. 58 quos sequitur Mol. *de contractib. disp. 465. num. 1.* Vnde declaravit S. Congregatio superiores Monasteriorum, 59 non obstante decreto de rebus Regularium non alienandis, posse ex fructibus bonorum pingues elemosynas facere, v. g. decem modiorum tritici, & similia; quia fructus non comprehenduntur in dicto decreto. Vide Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Superior Regularis.*

Item possunt commodari, præsertim ad breve 60 tempus, bona Monasteriorum quæcumque, ita ut talium bonorum transferatur solum vltus, non autem dominium directum, vel indirectum; quia per dictam Extrauag. Ambrosio, & dictum decretum S. Congregationis solum prohibentur alienationes. At quod commodatur, non alienatur: ergo, &c. Ricc. *decis. 68. & 74.* & Bonac. *n. 32.*

Sed ut quæ dixi, distinctius intelligantur, sit

DUBITATIO II.

Quanam bona dicantur mobilia, & mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, ut proinde sine solemnitate iuris alienari non possint.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Nomine bonorum immobilium veniunt fundi, prædii, domus, & similia, quæ fixam radicem habent.
 - 2 Mobilia reputantur annui redditus, census, iura ad ipsos, & ad quaslibet alias servitutes, Cathedra, Commenda, beneficia Ecclesiastica, iurapatronatus, & usufructus longi temporis, & similia.
 - 3 Tale indicatur ius, seu actio, qualis est res, ad quam est ius, seu actio.
 - 4 Ius, & actio non comprehenduntur sub bonis mobilibus, neque sub immobilibus, ubi expressè verba intelliguntur; secus autem est in hac materia prohibitionis de non alienando in favorem Ecclesiæ.
 - 5 Ius Ecclesiæ percipiendi fructus aliquos per decennium, connumeratur inter bona mobilia.
 - 6 Tempus decennij longum tempus, & quasi perpetuum à iure reputatur.
- Hinc annui redditus, si sint circa decennium, & credita montium, vulgò dicta loca montium, reputantur bona mobilia, quamvis oppositum sit etiam probabile.
- 7 Mancipium, & iumenta rusticana etiam inter bona mobilia connumerari debent, si tamen ista affixa sint prædiis, tanquam illorum pars, alias secus.
 - 8 Mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, quæque inter mobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, argentea, gemma, casula pretiosa, calices, tapetes, & vestes, quæ difficile consumuntur, & generaliter sunt omnia illa, quæ fructificant, & triennio non corrumpuntur.
 - 9 Quæ diximus non posse alienari sine iuris solemnitate, locum habent etiam in relictis Ecclesiæ factis

- factis sine expressa conditione, ut in perpetuum seruentur.
- 10 *Conditio expressa ut in perpetuum seruentur, seu nunquam alienentur, necessaria non est ad legalem inalienationem.*
 - 11 *Nec possunt alienari bona hereditaria accepta de manu laici, & ex necessitate soluendi æris alieni alienanda.*
 - 12 *Pretiosa res dicitur, quæ valet pluris, quam 25. scutis aureis, & sic tunc solum alienari non potest sine iuris solennitate.*
 - 13 *Requiritur tamen ad hoc ut sine iuris solennitate possit alienari res modica, quæ scilicet valet minoris, quam 25. scutis aureis, quod sit etiam minus utilis, & ad sit alienandi necessitas, & sit, si sit stabilis, distincta ab aliis terrulis Ecclesiæ.*
 - 14 *Servi fugitivi, qui reuocari retineri non possunt, possunt sine consensu Pontificis alienari, etiam in casu, quo sint affixi prædiis rusticis, vel urbanis.*
 - 15 *Idem dicendum de seruis ebriosis, latronibus, vel inhonestis.*
 - 16 *Si seruus sit relictus Ecclesiæ ea conditione, quod non vendatur, alioquin pertineat ad heredem testatoris, venditus pertinebit ad heredem testatoris.*
 - 17 *Oblationes imaginum Regularium factæ sine solennitate iuris alienari possunt, nisi sint voti aurea, vel argentea magni valoris.*

Respondetur, & dico primò, immobilia propriè sunt fundi, prædia, domus & similia, quæ fixam radicem habent: item immobilia reputantur annui redditus, census, iura ad ipsos, & ad quaslibet alias seruitutes, cathedræ commoda, beneficia Ecclesiastica, iurapatronatus, vsusfructus longi temporis, & similia, quia huius generis iura de se sunt perpetua, & præterea tale indicatur ius, seu actio, qualis est res, ad quam est ius, seu actio, ita ut si sit ius, seu actio rerum immobilium, vel mobilium pretiosarum, sine solennitate iuris alienari non possit, possit autem, si sit aliarum rerum mobilium, verbi gratia debitum pecuniarium. Sic Abb. in cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. Silu. verb. Alienatio, q. 9. Mol. disp. 468. Gomez 2. var. c. 14. n. 14. (vbi id probat, tum auctoritate Bartoli, & Baldi, tum ex l. si ad resoluendum, Cod. de prædiis Minorum.) Vasquez in opusc. de redditib. cap. 2. §. 2. n. 44. Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 27. n. 16. & 17. Quaranta verb. Alienatio, n. 26. & 39. Riccius decis. 44. Barbosa alleg. 95. & 96. & expressè traditur in Clement. exini de paradiso, §. cumque annui redditus, & tradit Gloss. verb. Iura, ex textu in cap. 2. de rebus Eccles. non alien. in 6.

Obiicies, ius, & actio non comprehenditur sub bonis mobilibus, neque sub immobilibus, l. à Dino Pio, §. in venditione, ff. de sent. & re iudic. ergo.

Respondetur, distingo antecedens: non comprehenditur in testamentis, & aliis dispositionibus, in quibus verba expressè intelliguntur, concedo: in hac præsentī materia prohibitionis de non alienando in fauorem Ecclesiæ, nego. Sic communiter Doctores, teste Azor. 2. p. lib. 9. cap. 1. q. 6. & Barbosa 2. p. alleg. 95. num. 46.

Obiicies secundò, saltem id dici solum debet de iure perpetuo, non item de iure ad decennium, vel ultra: ergo.

Respondetur, nego antecedens; ita ut si Ecclesiæ habet ius percipiendi fructus aliquos per decennium, tale ius etiam inter bona immobilia connumerabitur. Ratio est, quia tempus decennij longum tempus, & quasi perpetuum à iure reputatur. Vide Molinam

de iust. tract. 2. disp. 46. & Naldum verb. annus, num. 7. & verb. bona, num. 16. qui tamen ait, annuos redditus, si sint citrà decennium, & credita montium, vulgò dicta loca montium, esse bona mobilia, atque aded posse alienari sine assensu Apostolico, quamvis contrarium doceat Lezana ex Curia vsu, qui est naturæ ipsorum conformis, cum possit illa perpetuò durare. Accedit, quod licet non sint bona immobilia, sunt saltem mobilia pretiosa, quin & fructifera; quapropter de ipsis, quoad alienationem, iudicandum est, ac si essent bona immobilia.

Idemque tradunt alij de mancipio, & iumento rusticano, quod scilicet hoc etiam inter bona immobilia connumerari debeat, & sic quod hoc etiam sine solennitate debita iuris alienari non possit. Vide cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. Vide etiam Glossam ibi, & Molinam disp. 465. Quod tamen intellige, si mancipium, iumentum, & similia affixa sint prædiis, tanquam illorum pars; quia tunc censentur pars prædij, & consequenter inter bona immobilia computantur. Secus si non sint affixa prædiis, tanquam illorum pars, sed liberè ibi ponantur; quia tunc non censentur bona immobilia, neque mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, cum ob mortem, mortem, & alios casus multos seruari non possint. Sic Abb. in cit. cap. nulli, Mol. loco supra cit. & Sopranus apud Filliucium tract. 44. cap. 4. q. 21. n. 27. & Lezana p. 2. c. 19. n. 57.

Dico secundò: Mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, quæque inter immobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casulæ pretiosæ, calices, tapetes, vestes, quæ difficilè consumuntur, & generaliter sunt omnia illa, quæ fructificant, & triennio non corrumpuntur. Sic dicebam supra dub. 1. num. 40. & seqq. & tradit Gloss. in l. 1. Cod. si aduersus vsuras, Azor. lib. 9. cap. 1. q. 5. & 7. Barbosa de potest. Episc. 3. part. allegat. 95. n. 38. & alij passim.

Quapropter omnia hæc, quæ dixi in primo, & secundo dicto, sine solennitate iuris alienari non possunt, etiam si sine expressa conditione, ut in perpetuum seruentur, Ecclesiæ relictæ sint. Ratio est, quia talis expressa conditio, ut in perpetuum seruentur, seu nunquam alienentur, necessaria non est ad legalem inalienationem, de qua loquimur, ut communiter Doctores. Quid autem operetur dicta conditio, si quando fuerit appposita, dicam infra dub. 11.

Item, etiam si sint bona hereditaria, accepta de manu laici, & ex necessitate soluendi æris alieni alienanda; quia per aditionem hereditatis iam sunt facta bona Ecclesiastica, ac proinde ad ipsorum alienationem Sedis Apostolicæ licentia requiritur. Rota, quam citat Naldus verb. Bona, n. 7.

Petes, quantinam valere res debeat, ut pretiosa dicatur, & sic alienari sine iuris solennitate non possit.

Respondetur, ut in cit. dub. 1. n. 13. dicebam, valere debere eam pluris, quam vigintiquinque scutis aureis, vti S. Cardinalium Congregatio determinauit, quamvis Filliucius tom. 3. tract. 44. cap. 4. n. 4. Quaranta verb. Alienatio, num. 41. Peirinus tom. 1. privileg. Minim. in Constit. 9. Iulij II. num. 15. & Barbosa de offic. & potest. Episc. allegat. 95. n. 51. satis probabiliter putent, id relinquendum esse arbitrio iudicis, vel prudentis viri.

Ratio autem, cur è contra res, quæ non excedit summam vigintiquinque scutorum aureorum possit sine licentia Sedis Apostolicæ vendi (& sic, teste Riccio in prax. decis. 113. num. 5. edit. 1. & resol. 98. n. 5. edit. 2. & Barbosa loc. supra cit. multò magis ultra triennium

triennium locari, vel alio modo alienari) est, quia res talis (etiam si sit immobilis) modica, seu modici valoris esse censetur, & sic vendi, & alienari sine dicta licentia permittitur, *cap. terrulas, 12. quest. 2.* cui textui neque constitutionem Pauli I. neque decretum Concilij Tridentini *sess. 22. de reformat. cap. 11. & sess. 25. etiam de reformat. cap. 11.* (ubi similiter prohibetur alienatio bonorum Ecclesiasticorum) derogasse, declaravit S. Congregatio, teste Quaranta *cit. num. 41.* & Gauanto in *Man. Episc. verb. Alienatio, num. 22.* Idemque (scilicet prædicto textui neque derogasse) dicendum est de decreto S. Congregationis, quod referebam *dub. 1. num. 4.* cum tale decretum sit conforme Constitutioni Pauli, illius explicatio, & confirmatio pro Regularibus, sublati eorum priuilegiis, ut citato loco dicebam.

Cæterum in dict. *cap. terrulas*, ut res prædicta, tanquam res modici valoris, alienari, vel quocumque alio modo distrahi possit, requiritur præterea quod sit minus vilis, & ad sit alienandi necessitas, & sit disjuncta ab aliis prædiis, vel terris Ecclesiæ: si enim fuerit coniuncta cum illis, ita ut illorum sit pars, sapient naturam illorum quorum est pars, quapropter alienari non poterit sine dicta licentia, sicut non possunt illa, alioquin enim daretur occasio, ut totum ipsum prædium magnum paulatim, & diuisum per partes modicas possit alienari.

Quia tamen in eodem *cap. terrulas*, & c. *fugitiui, 12. quest. 2.* conceditur Episcopis posse alienare seruos fugitiuos, qui reuocati retineri non possunt, sequitur, quod mancipia fugitiua, quæ reuocata retineri non possunt, vendi possint sine licentia Pontificis, vel S. Congregationis, etiam in casu, quo aliàs illa alienari non possunt, iuxta dicta *supra num. 7.* ex eo scilicet, quod sint annexa, vel affixa prædiis rusticis, vel vrbis, tanquam illorum pars. Doctores, quos sequitur Portell. in *dubio regul. verb. Alienatio, in addit. num. 3.* qui subdit, idem ob eandem rationem dicendum esse, si seruus sit ebriosus, latro, vel inhonestus: subdit secundò, quod si tamen seruus relictus sit ea conditione, ne vendatur, & si venditur, pertineat v. g. ad hæredes testatoris, in tali casu vendi non possit, ita ut si in dicto casu vendatur, pertineat ad hæredes illius. Ratio est, quia lex canonica derogare non debet legi naturali, quæ hic, & nunc præscribit obseruantiam illius conditionis aliàs rationabilis. Quod tamen intellige, nisi obtenta sit dispensatio in dicta conditione.

Petes secundò, an oblationes imagini regularium factæ, sine solennitate iuris alienari possint?

Respondetur ex dictis, posse, nisi sint vota aurea, vel argentea magni valoris, excedentia scilicet summam viginti quinque scutorum aureorum. Sic Bonac. de *alien. bon. Eccles. punct. 2. n. 6.* Riccius *decis. 10. & 102.* Nouarius in *summa Bullar. tit. de alienat. n. 22.* & Diana *part. 4. tract. 4. resol. 223.*

SECTIO II.

An, & quid dicendum de re, quæ valorem 25. aureorum non attingit, vel quæ non durat triennio, nec fructificat?

SUMMARIUM.

- 1 Res, quæ non attingit valorem viginti quinque aureorum, non est pretiosa, & sine iuris solennitate alienari potest.
- 2 Item res, quæ non durat triennio, sed usu consumitur, & non fructificat, quale est vinum, frumentum, Thom. Delbene de Immunit. Eccles. Pars I.

tum, oleum, bordenum, lana, vestes ordinariæ, & similia.

EX dictis sequitur primò, quod pretiosa non sit, & sic sine iuris solennitate alienari possit res illa, quæ valorem 25. aureorum non attingit, quæque non durat triennio, sed usu consumitur, & non fructificat, quale est vinum, frumentum, oleum, bordenum, lana, vestes ordinariæ, vel tritæ, & similia. Sic colligitur ex l. quæ lex, §. ult. Cod. de administrat. tutor. *cap. vestra*, de locato, & docent Gloss. in l. 1. Cod. si aduersus vsucap. Silu. verb. Alienatio, num. 7. Azor tom. 2. lib. 9. cap. 1. quest. 5. Less. lib. 2. cap. 24. dub. 11. n. 62. Nauarr. de alienat. rerum Ecclesiasticarum num. 4. Mol. disp. 465. Genuensis in prax. cap. 60. num. 7. Quaranta verb. Alienatio, num. 28. & Barbosa de potest. Episc. 3. part. allegat. 95. num. 38. & seqq. & nos dicebamus *supra cit. dub. 1. n. 13.*

SECTIO III.

An, & quid dicendum de pecunia, quæ in capsâ, & domo testatoris reperitur? Vbi etiam, quid dicendum, si ad immobilia, vel pretiosa mobilia emenda destinata fuerit, vel in banchis, montibus, aut censibus reperta?

SUMMARIUM.

- 1 Pecunia, quæ in capsâ etiam, & in domo testatoris reperitur, non est res pretiosa; quia hæc res in quotidiano deseruit, & seruata fructum non parit.
- 2 Limita nisi pecunia (auctoritate Prælati Ecclesiæ, vel Monasterij administrantis) ad emptionem immobilium, vel pretiosorum mobilium destinata sit ex relicto, & dispositione alicuius, secus si dispositio sit reuocabilis, & non confirmata iuramento, & superioris præcepto.
- 3 Qualibet destinatio pecuniarum præter supradictas, præsertim reuocabilis, accidentaria censetur, ut sic pecunia conditionem mutare non possit.
- 4 Pecunia si ad supradictum effectum a testatore fuerit relicta, vel redacta ex redemptione census Ecclesiæ, vel ex aliqua re Ecclesiæ immobili, vel mobili pretiosa vendita, ut renouentur in aliqua alia re, non potest sine solennitatibus iuris alienari.
- 5 Pecunia pupilli destinata ad emenda prædia non potest alienari, nisi interueniente solennitate, quæ requiritur ad alienationem immobilium.
- 6 Quod succedit in loco alterius, seu subrogatur in locum alterius, induit condiciones illius.
- 7 Si fundus legatus post mortem testatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam subrogatum in locum fundi, debetur legatario.
- 8 Res & actus iudicatur ex suo principio, & in omnibus attendi debet principium & finis.
- 9 Finis tanquam mensura, & forma, ostendit quales sint censenda res.
- 10 Via sicut non facit statum, ita nec sufficit ut secundum ipsam de re iudicemus.
- 11 Pecunia ut supra relicta, & destinata non dicitur de fructibus Ecclesiæ, sed de proprietate illius.
- 12 Prælati non potest disponere de rebus, quæ sunt de proprietate Ecclesiæ, sed solum de fructibus.
- 13 Pecunia est illius, cuius est res, ex qua desumitur.
- 14 Prælati, quod possit disponere de pecunia à testatore ad res immobiles, vel mobiles pretiosas emendas relicta, est valde absurdum.

M 2

25 Limita

- 15 Limitatur secundo ab aliis, nisi pecunia in banchis, montibus, vel censibus posita sit; quia tunc vtopot negotiorum exposita, est fructifera. Secus in sententia auctoris, si nondum sit posita in dictis montibus.
- 16 Limitatur tertio ab aliis, nisi pecunia destinata sit pro futura aliqua necessitate Ecclesie, vel eius patrimonij conservandi; quia tunc in rei immobili, vel mobili pretiosa, vel in patrimonij locum succedit. Secus in sententia auctoris, si non actu iam fuerit applicata.
- 17 Pecunia ut supra relicta, destinata non potest converteri in extinctionem debitorum eiusdem Ecclesie.
- 18 Causa extinctionis debitorum Ecclesie non est causa sufficiens alienandi res Ecclesie, nisi debitum sit vrgens, ita ut illud extinguatur sit necessitas, vel utilitas Ecclesie.
- 19 Res Ecclesie debita necessitate interveniente, alienari possunt, servatis tamen debitis iuris solemnitatibus, qua remittuntur, si necessitas sit adeo vrgens, ut non patiat eas servari.
- 20 Ad alienandum res Ecclesie non adhibitis debitis solemnitatibus, non sufficit utilitas, & necessitas qualisunque, sed requiruntur evidens.
- 21 Utilitas, vel necessitas examinari debet an sit sufficiens, & debet autorizari, & declarari quod sit ex illis qua iura requirunt, & tunc obtenta a Papa facultate alienandi, poterit res Ecclesie legitime alienari.
- 22 Necessitas, vel utilitas Ecclesie debita extinguendi non potest esse talis, qua cogat debita extinguere, siquidem potest continuari solutio debiti interesse, vel alio modo provideri.
- 23 Semper recipiendum est ad utilitatem Ecclesie, & ideo premitenda sunt solemnitates, qua instituta sunt pro servanda Ecclesia indemni, & procuranda eius utilitate.
- 24 Necessitas facit licitum quod alias non erat licitum, & necessitas non habet legem, debet intelligi de necessitate sic vrgenti, qua non permittat legem servari.
- 25 Necessitas quando comparatur conservationem legis non prevaleat contra legem.
- 26 Pecunia ut supra relicta, & disposita non potest converteri ad emenda mobilia usualia pro Monasterio, vel Ecclesia.
- 27 Pecunia supradicta non potest converteri in censum vitalitium, quia census vitalitius non computatur inter bona immobilia.
- 28 Res, qua sunt in continuo periculo, cum consistant in hominis vita, censentur bona mobilia.
- 29 Census brevis duraturus computatur inter bona mobilia.
- 30 Census redimibilis etiam computatur inter bona mobilia.
- 31 Fundatio census vitalitij tendit ad alienationem, siquidem respicit alienationem, qua sit posita mortis conditione, & licet de presenti sit emptio, de futuro tamen est alienatio.
- 32 Qualitas adveniens qualiscumque diversum ens, & reponit in nova specie, unde res qualibet considerari debet cum sua qualitate.
- 33 Prohibitio alienandi res Ecclesiasticas est ad effectum, ut res conserventur sue Ecclesie, ut illis ipsa Ecclesia, Monasteria, & pia loca sustententur.
- 34 Quando aliquid est prohibitum, censentur etiam prohibita omnia, qua ad ipsum conducunt.
- 35 Fundatio census vitalitij eo tendit, ut Ecclesia remaneat privata & pecunia, & censu.

- 36 Pecunia non habet alium finem, nisi ut consumatur, secus si loquamur de pecunia in montibus, & censibus perpetuis collocata.
- 37 Prohibitio dicta extravagantis licet sit solum de alienandis qua possidentur, complectitur etiam pecuniam, qua habetur pro re immobili, vel mobili pretiosa, quia possidentur.
- 38 Fundatio census vitalitij licet sit quedam emptio, est tamen emptio qualificata, qua continet etiam alienationem per pactum, quod ius acquisitum per emptionem transferatur post mortem.
- 39 Census vitalitius dicitur utilis ex vno capite, & ex alio damnosus Ecclesie, quia tendit ad privationem intra certum tempus necessario futurum, & Ecclesia de presenti exponitur periculo perdendi capitale.
- 40 Utilitas, vel necessitas non sufficit, ut res Ecclesie possit alienari, sed sufficit solum ut possit obtineri a Sede Apostolica licentia de alienando.

Sequitur secundo, quod neque res pretiosa sit, & sic alienari possit pecunia, qua in capla, & domo testatoris reperitur; quia hac vsui quotidiano deseruit, & servata fructum non parit. Sic Molin. citat. disput. 465. ad fin. Azor 2. part. lib. 9. cap. 1. questione 5. Mantica de coniecturis, lib. 9. tit. 3. Riccius in praxi, resol. 56. num. 1. & Barbosa loco supra cit. numero 49. & colligitur ex cap. ciiciens dominus, 88. distinct. & ex Gloss. in l. cum plures, ff. de administrat. tutor. & in cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. num. 11.

Limitatur ab aliquibus, nisi pecunia (auctoritate Prælati Ecclesiam, vel Monasterium administrantis) ad emptionem immobilium, vel pretiosorum mobilium destinata sit; quia tunc ratione talis destinationis loco rei immobilis, vel mobilis pretiosæ succedit; sic Azor. quest. 5. Barbosa num. 41. & Bonacina disputat. 3. de contractu locati, quest. 8. punct. 4. num. 2.

Quam tamen limitationem admitto, si pecunia sic, seu ad talem effectum destinata sit, ex eo quod sic, seu ad dictum effectum ab aliquo relicta fuit (sicuti contingit in pecunia, qua Moniali traditur in dorem, cum ex voluntate dantis Monasterio detur, ut pro Monialis sustentatione perseveret: qua ipsa pecunia, an postea sine assensu Apostolico alienari possit ad immobilia emenda, dicam infra dub. 23. num. 14.) vel si redacta sit ex redemptione census Ecclesie, vel ex aliqua alia re Ecclesie immobili, vel mobili pretiosa vendita ad hoc, ut in alia re immobili, vel mobili pretiosa renouaretur, vel melioraretur, sicuti docent Silu. verb. Alienatio, questione 6. Redoan. quest. 16. Boer. decis. 299. Quaranta verb. Alienatio, num. 3. & 25. Valquez in loco infra citat. num. 45. Genueus in prax. cap. 60. num. 8. & 9. Bonac. de alienat. bonor. Eccles. disput. 2. quest. vnic. punct. 2. n. 6. Peyrin. de privileg. Minor. ad Constit. 9. Iulij I. num. 11. Riccius in prax. part. 1. resol. 58. numero 2. Tamburin. de iure Abbat. tom. 3. disput. 13. quest. 1. num. 4. Lezana part. 2. cap. 19. num. 59. & colligitur ex decisionibus Rotæ apud Genueus loc. supra cit. num. 14. & apud Riccium in prax. §. alienatio, decis. 50. 61. 70. 74. & 96. (quidquid in contrarium nonnulli apud Mantica de coniecturis ult. volum. lib. 9. tit. 3. num. 2. Pasqualigum tom. 2. decis. 173. Bordonum resol. 27. num. 57. & Genueus citat. cap. 60. sentire videantur etiam de pecunia sic redacta, & ad emenda immobilia, vel mobilia pretiosa destinata) quia tunc concedo, quod pecunia in locum rei immobilis, vel mobilis pretiosæ succedat. At secus, si aliter, seu alio modo destinata fuerit, etiam ad prædictos effectus, præsertim destinatione reuocabili

3. reuocabili, vt sine voto, iuramento, & Superioris præcepto: eum omnis alia destinatio præter supra dictas, præsertim reuocabilis, accidentaria censetur, & sic pecunia conditionem mutare non possit. Ita Valquez in opuscul. de redditibus, cap. 2. §. 2. numero 44.

4. Quod autem pecunia, si ad supradictum effectum à testatore fuerit relicta, vel redacta ex redemptione census Ecclesiæ, vel ex aliqua alia re Ecclesiæ immobili, vel mobili pretiosa vendita, ad hoc vt in alia re immobili, vel mobili pretiosa renouaretur, vel melioraretur, computetur inter bona immobilia, vel mobilia pretiosa, & sic non possit sine solennitatibus iuris alienari, tradunt præter Doctores supra citatos, Raphaël Cuman, in l. a. Dino Pio, §. si ff. de re iudic. & in l. caera, §. sed separatim, ff. de legat. 1. Roman. in l. quid ergo, §. si furtas, verb. quid ergo, ff. de co. tr. & vt. act. tutelæ, & in singulari, 103. & consil. 188. d. b. li. & in l. si ex legati causa, ff. de verb. obligat. Aretin. ibid. verb. addit etiam, Barbat. verb. addit etiam in quantum, Baldus in l. etiam, Cod. de fidei. ommiss. & consil. 14. lib. 2. Fulgosius in l. eadem, Cod. de colut. Alexand. Aretin. & alij ibid. Firmian. tract. de gabel. part. 2. Ioan. Lupus in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 38. verb. & pecunia, Franc. Ripa in l. 1. num. 9. ff. ad S. nauis. consil. Tiedel. Tiraquel. de retractu. lignag. §. 1. gl. ff. 7. num. 106. Viuius tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 1. §. 278. Cenallos commun. contra commun. quest. 315. Pereir. de empt. & vendit. cap. 13. num. 32. Ioseph. Ludouic. tom. 3. tit. 1. de verb. signific. conclus. vnic. ampliat. 3. Gomez §. item Seruiana, num. 21. Instit. de actionib. Menoch. consil. 114. num. 32. Redoan. de rebus Eccles. non alien. quest. 16. num. 13. Boer. decis. 209. Gaill. lib. 1. præf. obseruat. cap. 11. Theaur. decis. 160. num. 6. Riccius in prax. part. 1. resol. 67. num. 5. & Foller. in praxi, verb. amonetur bona. Quod præsertim verum est, si debeat conuerti in res immobiles, vt notat Silu. verb. Alienatio, quest. 6. Mol. de iustit. & iur. tract. 2. disput. 465. num. 4. Valquez opusc. de redditib. Ecclesiæ, cap. 2. §. 2. dub. 13. num. 45. Quaranta verb. Alienatio, num. 3. & 25. Bonac. de alien. bonor. Eccles. disput. 2. punct. 2. num. 6. & Rota in vna Veneta nullitatis contractus, in fine 13. Nouembris 1602. coram Pamphilio. Et desumitur ex cit. l. a. Dino Pio, in fin. §. ff. de re iudic. & ex cit. l. quid ergo, §. si de re, ff. de con. r. r. u. & vt. & vbi supponitur, quod pecunia pupilli destinata ad emenda prædia non possit alienari, nisi interueniente solennitate, quæ requiritur ad alienationem immobilium. Et ratio est, quia tunc res repræsentatur in illa pecunia, l. quia qui pretio, ff. de usufruct. siquidem tunc substituitur pecunia pro re, cum qua fieri debet commutatio: quapropter quamvis de pecunia mobilis sit, inducit tamen conditiones rei immobilis, quia succedit loco illius, argum. ex l. si ita constante, ff. de iure dotium, & per ea, quæ tradunt Doctores in l. fin. ff. cod. tit. ul. & in cap. 1. causa 12. quest. 13. Quod autem succedit loco alterius, seu subrogatur in locum alterius, inducit conditiones illius, vt habetur etiam in l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis cau. & cap. Ecclesia 1. vt lue pendente, & ibi Doctores. Vnde si fundus legatus post mortem testatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam subrogatum in locum fundi, debetur legatario, l. qui sordum, §. 1. ff. de legat. 3.

8. Accedit, quod in omnibus attendi debet principium, & finis; quia res, & actus iudicatur ex suo principio, l. Pomponius, ff. de n. goi. gest. l. procuratorem, ff. mandati, & l. nam origo, ff. quod v. aut clar. est enim principium de substantia principati, & fundamentum illius, vt notant Oldrad. consil. 200. & Tusch. littera P. concl. 7. 702. num. 1. Finis verò, tanquam mensura, & forma determinans ostendit, quales sint Thom. Deibene de Immunit. Eccl. Pars 1. l.

censenda res, l. sed & si quid, §. 1. ff. de usufruct. & cap. fraternitatis, §. fin. de frigid. & malefic. Quare cum dicta pecunia habeat pro sui principio rem immobilem, vel saltem rem absque iuris solennitatibus inalienabilem, & sit conuertenda in rem immobilem, vel mobilem pretiosam, debet censeri inalienabilis absque dictis solennitatibus iuris, vt pote iudicanda secundum principium, & finem: & quia in illa pecunia consistunt bona Ecclesiæ, non tanquam in statu permanenti, sed tanquam in via ordinata ad terminum, non debemus de ipsa iudicare, vt est in via; quia via, sicut non facit statum, ita nec sufficit, vt secundum ipsam de re iudicemus; siquidem via computatur inter ea, quæ se habent per accidens, & sunt extra terminum: ergo, &c.

Accedit etiam, quod dicta pecunia à testatore ad res immobiles, vel mobiles pretiosas emendas relicta, vel ex redemptione census, vel ex alia re immobili, vel mobili pretiosa desumpta, non est de fructibus Ecclesiæ, sed de proprietate illius: quapropter est destinata ad fructificandum in utilitatem Ecclesiæ, & debet conseruari in ordine ad finem, ad quem est destinata, vel in se, vel in aliis bonis fructiferis: sed Prælatus non potest disponere de rebus, quæ sunt de proprietate Ecclesiæ, sed solum de fructibus, vt ex Clement. 1. in fin. de re. Eccles. non alien. notat Gloss. in cap. fin. §. qu. 1. 3. & in cap. generalis, de cunct. in 6. pecunia enim est illius, cuius est res, ex qua desumitur, l. mater, §. 1. C. de rei vendic. l. n. Cod. ac negot. res. & l. si eum seruam, ff. si cert. per. Et esset valde absurdum, quod Prælatus posset disponere de pecunia à testatore ad res immobiles, vel mobiles pretiosas emendas relicta, vel ex redemptione census, vel ex aliqua alia re immobili, vel mobili pretiosa desumpta, cum non potuerit disponere de his, ad quæ est relicta, vel ex quibus est desumpta ipsa talis pecunia.

Limitatur secundò ab alijs, nisi pecunia in banchis, montibus, vel censibus posita sit; quia tunc, vt pote negotiationi exposita, est fructifera. Sic Tiraq. de retractu. lignag. §. 1. gloss. 7. num. 214. Baiard. ad Clarum §. fin. quest. 38. num. 151. Bonacina de alienat. bonor. Eccles. punct. 2. num. 5. & alij, quos citat, & sequitur Barbosa cit. alleg. 95. n. 44.

Quam limitationem etiam admitto, si iam in banchis, montibus, vel censibus posita sit. At secus si nondum sit posita, quandoquidem licet pecunia fuerit collecta ex rebus Ecclesiæ, & multò magis si ab aliquo fuerit Ecclesiæ ad sumptus quotidianos relicta, non est, cur inter immobilia, vel mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, numerari debeat, cum illam in banchis, montibus, vel censibus conseruari, non sit obligatio. Sic Leo in Theaur. fori Eccles. decis. 160. & Riccius decis. 70. in 1. edit.

Limitatur tertio ab alijs, nisi pecunia destinata sit pro futura aliqua necessitate Ecclesiæ, vel eius patrimonij conseruandi; quia tunc in rei immobilis, vel mobilis pretiosæ, vel in patrimonij locum succedit. Sic colligitur ex l. si laicus, §. 1. ff. de legat. 3. & docent Boer. decis. 209. Redoan. quest. 16. Sopran. apud Filiucium tract. 44. cap. 4. quest. 16. num. 25. & 26. & Barbosa cit. allegat. 95. numero 45. Quam limitationem etiam admitto solum modis, quibus explicabam supra limitationem primam, & non aliter.

An autem pecunia ab aliquo ad res immobiles, vel mobiles pretiosas emendas relicta, vel ex redemptione census, aut ex aliqua alia re immobili, vel pretiosa mobili Ecclesiæ desumpta ad hoc, vt in alia re immobili, vel mobili pretiosa renouaretur, possit sine solennitatibus iuris conuerti in extinctionem debitorum eiusdem Ecclesiæ?

- Respondetur negatiue; & ita tenet Turrecrem. in *summ. lib. 12. quest. 2.* (qui recte id extendit etiam in casu necessitatis) Redoan. *de rebus Eccles. non alien. q. 16. num. 15.* Boerius in *cap. nulli. num. 83. de reb. Eccles. non alien.* Riccius in *prax. part. 1. resol. 70. numero 3.* Genuens. in *prax. Archiepisc. cap. 60. num. 14.* & Rota in vna Veneta Nullitatis contractus, 13. Nouembr. 1620. coram Pamphilio. Et ratio ex dictis est, quia cum talis pecunia successerit loco talis rei, scilicet immobilis, vel mobilis pretiosæ, sequitur, quod sicut sine solennitatibus iuris non poterat pro extinctione debitorum alienari talis res, ita nec possit sine iisdem solennitatibus iuris alienari talis pecunia.
- 18 Quin quando agitur de extinctione debitorum Ecclesiæ, non est causa huiusmodi causa sufficiens alienandi res Ecclesiæ, nisi debitum sit vrgens, ita vt illud extingui sit necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ, sicuti dicemus *infra dub. 9.* & docet Bellamera in *cap. non liceat, vers. tertio probatur, 12. q. 2.* per Authent. hoc. *Cod. de sacros. Eccles.* & hac necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ interueniente, licet iura concedant, alienari res Ecclesiæ, id tamen non concedunt fieri non seruatis debitis solennitatibus, nisi solum quando necessitas est adeo vrgens, vt non patiatu eas seruari, sicuti dicam *infra dub. 23.* & habetur ex *cap. placuit, 12. quest. 2.* & tradunt Cardinal. in *Clement. 1. num. 29. de reb. Eccles. non alien.* Abb. in *cap. fin. de Eccles. adif. vel reparand.* Villadiego *de legib. q. 11. in fin. Turrecrem. cit. q. 2.* & Redoanus *de reb. Eccles. non alien. q. 16. num. 34.* Et
- 20 non sufficit vtilitas, vel necessitas qualiscumque, sed requiritur euident, vt dicam citata *dub. 9.* & habetur expresse in *cap. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6.* & notant
- 21 ex communi Couar. *lib. 2. var. resol. cap. 16. num. 8.* Quapropter debet vtilitas, vel necessitas examinari, vt constet, an sit sufficiens, & debet autorizari, & declarari, quod sit ex illis, quas iura requirunt, & tunc obtenta à Papa facultate alienandi res Ecclesiæ, poterit res Ecclesiæ legitime alienari, iuxta ea, quæ dicuntur *infra cit. dub. 9.*
- 22 Quod à fortiori militat in casu nostro, quia non adeest necessitas, nec vtilitas, quæ cogat, debitum Ecclesiæ extingui; siquidem potest continuari solutio interesse consueti, vel alio modo debitum extingui; & alias potest cedere in maiorem vtilitatem Ecclesiæ, quod illa pecunia in aliud conuertatur, vt in simili dixit Marian. Socin. *tract. de oblat. lib. 3. num. 15.* Quapropter cum semper respiciendum sit ad vtilitatem Ecclesiæ, præmittendæ sunt solennitates, quæ institutæ sunt pro seruanda Ecclesia indemnæ, & procuranda
- 24 eius vilitate. Et hinc quando dicitur, quod necessitas facit licitum, quod alias non erat licitum, *cap. quod non est licitum, de reg. iur.* & quod necessitas non habet legem, *l. si quis propter, Cod. de patrib. qui fil. suos distrax.* id intelligi debet de necessitate sic vrgenti, quæ non permittat legem seruari, sicuti dicebam supra, & dicam *infra cit. dub. 23.* & tradit Archidiacon. in *cap. ea enim, §. hortus, verb. constat, 10. q. 2.* quandoquidem si necessitas compatitur conseruationem legis, necessitas non præualet contra legem.
- 26 Ex dictis sequitur contra Bordonum in *Consil. regul. resol. 127. num. 21.* quod pecunia, de qua supra loquebamur, non possit conuerti ad emenda mobilia vidualia pro Monasterio vel Ecclesia; quia dicta pecunia computatur inter bona immobilia, vel mobilia pretiosa.
- 27 Sequitur secundò contra eundem Bordonum *loc. cit. num. 56.* quod neque possit conuerti in censum vitalitium, idque propter eandem rationem, saltem si pecunia sit relicta ad emendas res immobiles, vel desumpta ex re immobili ad hoc, vt renouaretur in alia re immobili, siquidem census vitalitius non computatur inter bona immobilia; quia quæ sunt in continuo
- periculo, vt amittantur (qualis est census vitalitius, cum consistat in hominis vita) censentur bona mobilia. Angel. in *l. non solet, ff. de pet. hered. Bald. in cap. contingit, de dolo, & contumac.* & Cornueus *consil. 173. volum. 3.* tum quia census breui duraturus computatur inter bona mobilia. Barbat. *consil. 22. lib. 3.* Menoch. *de arbit. lib. 2. centur. 3. casu 233. num. 2.* Federic. de Senis *consil. 12. num. 5.* Feder. Martin. *de iure cens. cap. 1. num. 101.* & Duardus *de censib. in proem. Consil. Pij V. quest. 10. num. 40.* Ergo & census vitalitius qui etiam est breui duraturus, vtpotè de sui natura non perpetuus, sed sequens vitam hominis, & sic non stabilis, vel immobilis, sed temporalis, & mobilis, qualis est vita hominis, super qua fundatur ipse census: tum quia census redimibilis etiam computatur inter bona mobilia. Anton. Gomez *de censib. cap. 3. n. 4.* Mattienzus *l. 2. gloss. 1. n. 83. tit. 9. lib. 5. noua Recopil. García de benef. part. 2. cap. 5. num. 95. in fin. & Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 10. n. 3.* ex eo, quia non habet statum stabilem, sed est temporaneus: ergo & census vitalitius, cum fundetur in hominis vita, quæ nec habet statum stabilem, sed est etiam temporanea.
- 31 Confirmatur, quia fundatio census vitalitij tendit ad alienationem, siquidem respicit alienationem, quæ fit posita mortis conditione, quapropter licet de præsentis sit emptio iuris percipiendi fructus ex re fructifera, est tamen etiam alienatio pro tempore futuro: cum ergo res iudicanda sit ex euentu, & sine, ad quem ordinatur, *l. sed & si quid, §. 1. ff. de usufruct. & cap. fraternitatis, §. fin. de frigid. & malefic.* sequitur, quod fundatio census vitalitij non tam sit dicenda emptio, quam alienatio pecuniæ, atque adeo fieri prohibita per extrauag. *Ambitiosa.*
- 32 Confirmatur secundò, quia (cum qualitas adueniens qualificet diuersum ens, & reponat in noua specie, §. præterea, *Instit. de inutil. stipulatione, cap. cum Martia, §. quesuisti, de celebrat. Missar. & cap. statutum, de elect. in 6.* & tradunt Hippolyt. *singul. 20.* Menoch. *de reuer. poss. §. remedi. 6. num. 8.* Surdus *consil. 321. num. 12.* & Gomez *§. personam, Instit. de actionib.* (sit quod res qualibet considerari debeat cum sua qualitate; atque adeo, quod census considerari debeat, non præcisè vt emptio quædam, neque vt emptio cuiuscumque census, sed vt talis census, scilicet vitalitij; quod est esse emptionem iuris extingibilis ad tempus in fauorem venditoris, & continet reuersionem iuris acquisiti per emptionem ad ipsum venditorem; quod sanè est alienatio, quia dicit translationem iuris ipsius Ecclesiæ finita hominis vita, super qua fundatur census: & de hac translatione fit pactum de præsentis, quando instituitur census.
- 33 Confirmatur tertio, quia prohibitio alienandi res Ecclesiasticas eò tendit, quod res conseruentur suæ Ecclesiæ, vt illis ipsæ Ecclesiæ, Monasteria, & pia loca sustententur, extrauag. *Ambitiosa, de reb. Eccles. non alien.* At per fundationem census vitalitij res non conseruantur suæ Ecclesiæ, vt illis ipsæ Ecclesiæ, Monasteria, & pia loca sustententur, sed constituuntur in statu, vt *infra* certum tempus debeat Ecclesia necessariò remanere iis priuata: ergo fundatio census vitalitij ex pecunia saltem, quæ succedit loco rei immobilis, est prohibita alienari per dict. extrauag. *Ambitiosa*: quia quando aliquid est prohibitum, censentur etiam prohibita omnia, quæ ad ipsum conducunt, *l. ratio, ff. de sponsalib. l. pupillus, §. si per interpositum, ff. de auctor. tutor. l. fin. Cod. de reb. alien. non alien. cap. præterea, de offic. deleg. & cap. cum quid prohibetur, de regul. iur. in 6.* fundatio namque census vitalitij eò tendit, vt Ecclesia remaneat priuata & pecunia, & censu.
- 35 Obiicies: pecunia non est de iis, quæ prohibentur alienari, cum non sit res immobilis, nec res pretiosa mobilis;

mobilis; siquidem non potest ita inferuire, vt seruando seruetur, quia non habet alium vsum, nisi vt consumatur: ergo, &c.

Respondetur, si loquamur de omni alia pecunia, concedo, si loquamur de pecunia, de qua supra dicebatur, nego; quia cum talis pecunia, vt patet ex dictis, succedat loco rei immobilis, vel mobilis pretiosae, prohibetur distrahi tanquam res immobilis, vel mobilis pretiosa: quo stante alienatio ipsius æquiuenter esset alienatio rei immobilis, vel mobilis pretiosae. Neque obstat, quod res immobilis, vel mobilis pretiosa emenda non possideatur, & prohibitio sit solum de alienandis, quæ possidentur. Respondet enim, quod possidetur ipsa pecunia, quæ habetur pro re immobili, vel pretiosa. *Amilla verb. Alienatio, num. 4. Conrad. pari. 2. resp. cas. conscient. quæst. 25. Barbosa de potest. Episcop. part. 3. a. egat. 95. num. 40. Homobon. part. 4. resp. 44. & Bonacina de alien. bonor. Eccles. disp. 2. quæst. unic. punct. 2. n. 5. qui testatur de communi.*

Obiicies secundò, fundatio census vitalitij non est alienatio, sed emptio iuris exigendi fructus super re fructifera: ergo non est de prohibitis. Consequentia probatur, quia non prohibetur pro Ecclesia emptio, sed tantum alienatio bonorum Ecclesiæ.

Respondetur, quod licet fundatio census vitalitij sit quædam emptio, est tamen emptio qualificata, quæ continet etiam alienationem, siquidem continet pactum, quod ius acquisitum per emptionem transferatur post mortem illius, super cuius vita fundatur, ad venditionem. Aut saltem ordinatur ad alienationem, quod sufficit, vt prohiberi comprehendatur in dicta extrauag. *Ambrosia.*

Obiicies tertio, census vitalitij, licet extinguatur morte contrahentis, est tamen utilis Ecclesiæ, siquidem utilitas attenditur tempore contractus. *Gloss. in cap. ad aures, verb. Tunc, de reb. Eccles. non alien. Genues. in prax. Archiepisc. c. 89. n. 3. & Bonac. de alien. bonor. Eccles. disp. 2. quæst. unic. punct. 3. n. 2. quinimò adest etiam utilitas pro tempore futuro, quia durante censu percipiuntur fructus.*

Respondetur, quod fundatio census vitalitij, licet de presenti sit ex vno capite Ecclesiæ utilis, est tamen ex alio capite etiam de presenti ei damnosa, tum quia absolute tendit ad priuationem intra certum tempus necessariò futurum; tum quia de presenti Ecclesia exponitur periculo amittendi capitale, & fructus ad breue tempus, cum vita hominis sit in continuo, & quotidiano periculo. Vnde bona certa Ecclesiæ commutantur in spem incertam fructuum percipiendorum ex tali censu.

Accedit, quod utilitas, vel etiam necessitas non sufficit, vt res Ecclesiæ possit alienari, sed sufficit solum, vt possit obtineri à Sede Apostolica licentia de alienando, sicut patebit ex iis, quæ dicam *infra* diffusè *dub. 9.*

SECTIO IV.

An, & quid dicendum de grege ouium, vel de armento bouum, & similibus?

SUMMARIUM.

- 1 Inter mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, numerari debet: grex ouium, & caprarum, armentum bouum, præsepium equorum, & similia.
- 2 Secus dic de fructibus gregis, & armenti, & similibus, quia hæc non computantur inter bona pretiosa, quæ seruando seruari possunt.

- 3 Fructus gregis, armenti, & similibus alienari possunt sine iuris sollemnitate, sicut alienari possunt fructus agrorum.

Sequitur tertio, quod è contra inter mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, numerari debet grex ouium, & caprarum, armentum bouum, præsepium equorum, & similia; quia est quid magni valoris, & per continuam fæctum multiplicationem conseruari potest. Secus dicas de fructibus gregis, armenti, & similibus; quia hæc non computantur inter bona pretiosa, quæ seruando seruari possunt; sicut nec computaretur fructus agrorum: quapropter hæc alienari poterunt sine sollemnitate iuris, sicut sine sollemnitate iuris alienari possunt fructus agrorum. Sic Doctores communiter. *Mol. tract. 2. disp. 456. in fin. Redoanus de alien. q. 2. Quaranta n. 25. Sopranius c. 4. q. 19. n. 24. & alij passim. Vide quæ dicebantur supra dub. 1.*

SECTIO V.

An, & quid dicendum de arboribus.

SUMMARIUM.

- 1 Inter bona immobilia numerari debent arbores, si prædio sint necessaria: ita illis sublati prædium notabiliter deterioretur.
- 2 Secus dic si non sunt necessaria, vel prædio damnum aliquod inferant, vel loco illarum reponantur alia fructifera, vel magis fructifera.
- 3 Conseruari posse non debet id, cuius conseruatio Ecclesiæ potius damnosa est.
- 4 Prælati scindens arbores, easque vendens in utilitatem Ecclesiæ, non peccat in casu, quo talis scissio damnum prædio non inferat.
- 5 Damnum in scissione arborum non consideratur, si in prædio relicta sint arbores sufficientes.
- 6 Idem dicas si scindat arbores cæduas, quales sunt, quæ tantum utiles sunt ad lignandum.
- 7 & 8. Silua cædua, nemus, arundinetum, & similia censentur potius fructus prædij, quàm prædium: & ideo nullam exigunt sollemnitate in eorum alienatione. Secus de silua, arboribus vel loco consito in prædio ad amœnitatem prædij, & non consito ad lignandum, nisi fieret transmutatio in quid aliud magis fructiferum.
- 9 Quod dixi de incisione arborum, idem dic de incisione vineæ, vel alterius rei similis.

Sequitur quarto, quod etiam inter bona immobilia numerari debeant arbores, si scilicet prædio sint necessaria, ita illis sublati prædium notabiliter deterioretur. Secus, si non sint necessaria, v. g. si sint vel fæcæ mortuæ, vel ita detonsæ, vt potius prædio damnum inferant, vel loco illarum reponantur alia fructifera, vel magis fructifera, quia hæc omnia utilia sunt, & secundum regulas agriculturæ. Et dici non debet, conseruandum esse id, cuius conseruatio Ecclesiæ potius damnosa est. Quapropter neque peccabit Prælati, si scindat arbores, easque vendat in utilitatem Ecclesiæ, in casu, quo talis scissio prodest, vel saltem damnum prædio non inferat: sicut de facto non inferat, si in prædio sufficientes arbores relinquat. Idemque dic, si scindat arbores cæduas, quales sunt, quæ tantum utiles sunt ad lignandum, vt est silua cædua, nemus, arundinetum, & similia, quia hæc censentur potius fructus prædij, quàm prædium: quapropter poterunt sine sollemnitate iuris scindi, & alienari.

alienari. Secus dicendum de silua, arboribus, luo confito in prædio ad amœnitatem prædij, & non confito ad lignandum, seu cœdendum, nisi talis silua, arbores, vel lucus transmutentur in vineam, vel quid aliud magis fructiferum, & Ecclesiæ vilius, iuxta ea, quæ dicuntur *infra dub. 2.* Sic Nauar. *lib. 1. consil. 6. & 7. de rebus Eccles. non alien.* Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 27. num. 18.* Rodriguez *lib. 1. qq. regul. quest. 27. art. 4.* Quaranta *verb. Alienatio, num. 37. lit. F.* Bonacina *disp. 3. de contract. quest. 8. punct. 4. n. 18.* Peirinus *tom. 1. privileg. Minim. in consil. 9. Iulij II. n. 18. & seqq.* Farinacius *part. 2. decis. 553.* Tamburinus *de iure Abbatis. tom. 3. disp. 1. quest. 3.* Bordonus *resol. 27. num. 14.* Lezana *verb. Alienatio, n. 19.*

Et quæ dixi de incisione arborum, eadem dico de incisione vineæ, vel alterius rei similis.

DVBITATIO III.

Quænam alienatio prohibeatur?

SUMMARIVM.

- 1 In extrauag. *Ambitiosa*, non solum prohibetur alienatio strictè sumpta, per quam fit translatio domini directi rei alienatæ, sed etiam alienatio latè sumpta, per quam fit translatio cuiuscunque iuris, & domini.
- 2 Item in citata extrauaganti prohibentur venditio, donatio, consumptio, permutatio, precarium, census, feudum, emphyteusis, & locatio ad longum tempus.
- 3 Census impositio fieri potest à capitulo pro sustinendis litis expensis.
- 4 Per feudum, & emphyteusim, seu locationem transfertur dominium vtile in feudatarium, emphyteutam, & conductorem.
- 5 Item prohibetur actio pignoratitia, & hypotheca ratione periculi translationis domini, casu quo deficiat, vnde principali obligationi satisfiat.
- 6 Alienationis prohibitio fauore Ecclesiæ comprehendit omnem actum, per quem in extraneum ius aliquod vtile transfertur, & per quem in rebus Ecclesiæ seruitus aliqua constituitur, licet probabiliter comprehendat tantum hypothecam specialem.
- 7 Per generalem hypothecam non tantum res quam persona remanet obnoxia obligationi.
- 8 Qui sua bona tantum hypotheca generali obligauit, non impeditur ea alienare, cum eadem sic alienata creditori non submittantur.
- 9 Seruus si per generalem tantum hypothecam obligatus fuerit, manumitti potest, licet alij probabiliter sentiant oppositum.
- 10 Res sterilis, & domus, ex qua nihil utilitatis percipitur, non potest alienari.
- 11 Regulares non possunt vendere stabilia, vel mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, nec etiam pro fabrica Monasterij, vel ad effectum emendi census.
- 12 Nec possunt dicta bona vnius Monasterij transferre in aliud.
- 13 Possunt tamen, si sint bona non pretiosa, vel quæ seruando seruari non possunt.
- 14 Quod dictum est de translatione, idem dicendum de permutatione.

Responderetur, prohiberi non solum alienationem strictè sumptam, nempe per quam fit translatio domini directi rei alienatæ, l. 1. *Cod. de fundo do-*

tali, & ibi Gloss. & colligitur ex l. 1. *Cod. de iure emphyt.* sed etiam alienationem latè sumptam, per quam fit translatio cuiuscunque iuris, & domini, etiam vtilis, vel indirecti (retento directo) vñfructus, vel possessionis, &c. iuxta *cap. nulli, de rebus Eccles. non alien. & l. sancimus, eod. tit.* Et sic prohiberi in rebus Ecclesiæ non solum venditionem, donationem, consumptionem, permutationem, precarium (vt rectè dixit Riccius *decis. 64.* Quaranta *verb. Alienatio, n. 15.* & Bonacina *de alien. bonorum Eccles. punct. 2. num. 9.*) sed etiam prohiberi censum, siue perpetuum, siue vitalitium (quamvis census impositio fiat à Capitulo pro sustinendis litis expensis, vt ex Baldo, & aliis probat Riccius *decis. 49. & 71.*) feudum, emphyteusim, locationem per longum tempus, contractum superficiarium, libellarium, & similem; quia per hæc transfertur dominium vtile in feudatarium, emphyteutam, conductorem, &c. Sic dicebam *suprà dub. 1. num. 19. & seqq.* & constat ex *cit. cap. nulli, ex toto titulo de rebus Eccles. non alien. extrauag. Ambitiosa*, cum decreto S. Congregationis, & Clem. 1. eodem tit. & docent præter Syluestrum *verb. Alienatio, num. 6.* & Molinam *de contract. tract. 2. disp. 464. num. 1. & seqq.* communiter Doctores, quos citat, & sequitur Quaranta *cit. num. 15. & 16.* Bonacina *cit. punct. 2. num. 1. & Rodriguez tom. 1. qq. regul. q. 27. art. 1.* Quin addo prohiberi etiam pignoratitiam actionem, & hypothecam, ratione periculi translationis domini, calu scilicet, quo deficiat, vnde principali obligationi satisfiat: tum quia hypotheca expresse ponitur inter contractus prohibitos, tam in *cit. extrauag. Ambitiosa*, quam in *cit. decreto S. Congregationis*, quæ referebam *cit. dub. 1. num. 4.* tum quia, qui non potest alienare, nec etiam potest hypothecare: DD. apud Barbof. *de offic. & potest. Episc. allegat. 19. num. 85.* Sic Couar. *2. var. cap. 16. num. 7.* Vasquez *de redditib. cap. 2. §. 2. num. 35.* Mol. *de iust. tract. 2. disp. 464. & seqq.* & Azorius *tom. 2. lib. 9. cap. 1. quest. 2.* Et ratio horum omnium est, quia fauore Ecclesiæ, alienationis prohibitio comprehendit omnem actum, per quem in extraneum ius aliquod vtile transfertur, & per quem in rebus Ecclesiæ seruitus aliqua constituitur; quamvis probabiliter comprehendat tantum hypothecam specialem, non item generalem, ex eo, quia per generalem non tam manet obligata res, quam persona. Vnde qui sua bona tantum hypothecæ generali obligauit, non impeditur ea alienare, & eadem sic alienata creditori non submittantur. Similiter seruus, si per generalem tantum hypothecam obligatus fuerit, manumitti potest. Vide Abbatem *cit. cap. nulli, num. 3.* Redoanum *cap. 6.* Couar. *2. var. cap. 16. num. 7.* & Molinam *de iust. tract. 2. disp. 466.* Vide etiam quæ dicebam *suprà dub. 1. num. 19.* quamvis alij, quos ibi citabam, sentiant, & etiam probabiliter, oppositum, ex eo, quia sumus in materia fauorabili Ecclesiæ, & extrauagans *Ambitiosa*, absolute loquitur: sed quod dixi, ob rationes dictas (ex quibus patet ad oppositum) est etiam satis probabile.

His adde, prohiberi etiam alienationem rei sterilis, seu domus, ex qua nihil utilitatis percipitur; quia adhuc res hæc est immobilis. Doctores quos citat, & sequitur Quaranta *num. 37.* & Bonacina *num. 9.*

Adde secundò, non posse Regulares stabilia, vel mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, vendere, nec etiam pro fabrica Monasterij, vel ad effectum emendi census. Doctores apud Barbof. in *Collect. Bullar. verb. Stabilia.*

Adde teritiò, nec posse Regulares bona vnius Monasterij transferre in aliud, quia huiusmodi translatio est quædam alienationis species. Doctores, quos sequitur Bonac. *cit. num. 9.* quapropter priuilegia, quibus id